

## Wstęp

Niniejsza publikacja jest zbiorem artykułów dotyczących zjawisk kultury białoruskiej, ukraińskiej i rosyjskiej. Przedstawione tu zagadnienia traktują o przejawach wzajemnego przenikania się tych kultur słowiańskich. Są to prace z dziedziny historii, literaturoznawstwa, językoznawstwa i etnologii. Szerokie spektrum tematyczne i problemowe nie tylko świadczy o wszechstronności zainteresowań autorów, ale i pozwala spojrzeć na problemy kultur poszczególnych narodów z różnych punktów widzenia. Nieoceniony wydaje się fakt, że artykuły zostały napisane przez młodych naukowców pochodzących z Ukrainy, Rosji i Polski. Daje to możliwość wymiany oraz skonfrontowania poglądów i doświadczeń, a także poszerzenia wiedzy dotyczącej specyfiki patrzenia na daną kulturę z dwóch pozycji – wewnętrznej i zewnętrznej. Prace te są świadectwem świeżego spojrzenia młodych badaczy na twórczość pisarzy znanych, takich jak Aleksander Sołżenicyn, Gustaw Herling-Grudziński, Fiodor Dostojewski, Leonid Andriejew, Boris Zajcew, Walentin Rasputin, ale i tych mniej znanych – jak Swietłana Wasilenko, Aleksander Kondratjew, Wasilij Stefaniuk, Oksana Zabuzko i inni.

W studium badawczym nie brakuje również prac z zakresu politologii i dziennikarstwa. Młodzi badacze analizują procesy zachodzące na Ukrainie współcześnie (pomarańczowa rewolucja 2004) oraz te, które odnoszą się do pierwszej połowy XX wieku (rola Ukrainek w międzynarodowym ruchu feministycznym w latach 1918–1939, działania Ukraińskiej Reprezentacji Parlamentarnej w 1930 roku w sprawie Galicji Wschodniej). Przedmiotem analizy stał się także dyskurs polityczny i specyfika pracy dziennikarza.

Warto przy tym zaznaczyć, że nasza publikacja jest jedną z pierwszych prób podejmowanych przez środowiska młodych badaczy poznańskich, będących wyrazem ciągłego dążenia do porozumienia ponad barierami. Naszym celem jest włączenie się w nurt budowania dialogu kulturowego pomiędzy Polską i jej najbliższymi sąsiadami – Białorusią, Ukrainą i Rosją. Polska, jako państwo należące do wspólnoty krajów Unii Europejskiej, już od kilku lat próbuje także realizować swoją misję mediatora w sprawach trudnych, a nawet niekiedy konfliktowych.

Zrozumiała i cenna zarazem wydaje się chęć i gotowość młodego pokolenia Polaków, Ukraińców, Białorusinów i Rosjan do wspólnego budowania płaszczyzny porozumienia, co umożliwi wzajemne wzbogacenie wiedzy o sobie, a także – poprzez dialog – zmianę oblicza poszczególnych kultur na bardziej sobie przyjazne.

Mimo że naszym celem i zadaniem jest porozumienie, to analizując współczesne oblicza Rosji, Białorusi i Ukrainy, nie możemy uciekać od próby obiektywnego zdiagnozowania sytuacji w tych krajach. Niestety ta sytuacja niekiedy wydaje się być trudna. Współczesne oblicza państw, które jeszcze niedawno (bo osiemnaście lat temu) były republikami sowieckimi, nie mogą wyrażać jedynie czystego optymizmu. Ten trudny temat podejmuje w odrębnym artykule, otwierającym niniejszy zbiór, redaktor tego tomiku, Anna Chudzińska-Parkosadze. Autorka jest przekonana o konieczności szczerego i otwartego dyskursu o problemach, ponieważ tylko taki dialog może być początkiem owocnej i twórczej współpracy. Szczególnie podkreślana jest kluczowa rola młodego pokolenia, które musi być świadome własnej odpowiedzialności za teraźniejszość i przyszłość swoich krajów i narodów.

W dialogu kultur istotne jest mówienie nie tylko o tym, co nas łączy, ale i o tym, co nas dzieli, gdyż nie zawsze to, co nas dzieli, wynika ze złej woli, ale może być po prostu wyrazem odrębności danego narodu, z której przejawami trzeba się zapoznać i niejako oswoić. Nie można mówić o porozumieniu, unikając trudnych tematów. Przecież najwięksi myśliciele, niezależnie od narodowości, tacy jak A. Sołżenicyn, F. Dostojewski czy G. Herling-Grudziński, określili w kulturze swoją wielkość dzięki odwadze mówienia głośno o sprawach trudnych. I na pewno nie byłoby na przykład uzasadnione bojkotowanie dzieł F. Dostojewskiego w Polsce tylko dlatego, że nie lubił Polaków, czemu dawał wyraz w wielu swoich utworach i wypowiedziach.

Należy też zaznaczyć, że obecnie nie tylko młodzi Białorusini, Ukraińcy czy Rosjanie poszukują swej tożsamości narodowej poprzez trudny proces budowania swej indywidualnej tożsamości (bo przecież świadomość *my* powinna wtórnie wynikać ze świadomości *ja*), ale dotyczy to również młodego pokolenia Polaków, którzy powinni określić się w stosunku do swoich sąsiadów, co pozwoli lepiej zrozumieć polskie korzenie, a także obecną sytuację geopolityczną i kulturową.

Oddając w ręce czytelnika ten trzyjęzyczny tom, pragniemy zaznaczyć, że wśród autorów, którzy reprezentują różne państwa i kultury, są zarówno doktoranci, jak i studenci czwartego i piątego roku (wyjątek stanowi praca autorstwa redaktora niniejszej pracy zbiorowej). Są to więc młodzi ludzie rozpoczynający dopiero swoją naukową drogę. Mamy zatem nadzieję, że czytelnicy odniosą się do ich wysiłku z dużą wyrozumiałością, pamiętając, iż te prace są też wynikiem intensywnych poszukiwań własnej tożsamości kulturowej. Są to prace „żywe”, ukazujące relacje Polaków z Ukraińcami, Białorusinami i Rosjanami w wielu aspektach i na różnych płaszczyznach.

*Dr Anna Chudzińska-Parkosadze*